

โรคพิษสุนัขบ้าในคน (Rabies)

ปี พ.ศ. 2549 สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจากบัตรรายงาน 506 จำนวน 26 ราย อัตราป่วย/ตาย 0.04 ต่อประชากรแสนคน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (รูปที่ 1) เป็นการรายงานจาก 16 จังหวัด คือ ภาคกลาง 10 จังหวัด (17 ราย) ได้แก่ ระยอง สมุทรสงคราม จันทบุรี สระแก้ว ราชบุรี สมุทรปราการ สระบุรี กาญจนบุรี ปทุมธานี และกรุงเทพมหานคร ภาคใต้ 2 จังหวัด (4 ราย) ได้แก่ สงขลา และนครศรีธรรมราช ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด (3 ราย) ได้แก่ นครพนม สุรินทร์ และบุรีรัมย์ และภาคเหนือ จังหวัดเดียว (2 ราย) ที่เชียงใหม่ (รูปที่ 2) อัตราป่วย และอัตราตายต่อประชากรแสนคนรายภาค เท่ากับ 0.09, 0.05, 0.01 และ 0.02 ตามลำดับ (รูปที่ 3) จังหวัดที่มีจำนวนผู้ป่วยตายสูง ได้แก่ ระยอง และสงขลา จังหวัดละ 3 ราย, จังหวัดจันทบุรี สระแก้ว ราชบุรี สมุทรปราการ เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร จังหวัดละ 2 ราย จังหวัดสมุทรสงคราม สระบุรี นครพนม กาญจนบุรี ปทุมธานี สุรินทร์ นครศรีธรรมราช และบุรีรัมย์ จังหวัดละ 1 ราย แต่ถ้าเปรียบเทียบกับจากอัตราตายต่อประชากรแสนคน พบว่าจังหวัดระยองสูงสุด (0.53) และรองลงมาอีก 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรสงคราม (0.51) จันทบุรี (0.40) สระแก้ว (0.37) และราชบุรี (0.24) (รูปที่ 6)

ผู้ป่วย/ตาย จำแนกเป็น เพศชาย 18 ราย เพศหญิง 8 ราย คิดเป็นอัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 2 : 1 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ใน 3 กลุ่มอายุ คือ เด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี กลุ่มอายุ 25 - 34 ปี และกลุ่มอายุ 35 - 44 ปี มีผู้ป่วย/ตาย กลุ่มละ 5 ราย กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 4 ราย กลุ่มอายุ 15 - 24 ปี และกลุ่มอายุ 45 - 54 ปี จำนวน กลุ่มละ 3 ราย และกลุ่มอายุ 55 - 64 ปี จำนวน 1 ราย เมื่อคิดเป็นอัตราป่วย/ตายต่อประชากรแสนคนพบว่า กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงที่สุด (0.08) (รูปที่ 4)

ฤดูกาลที่พบผู้ป่วย/ตาย พบว่า เกิดขึ้นเกือบทุกเดือนในรอบปี และพบสูงที่สุดในเดือนกันยายน (5 ราย) ฤดูกาลที่ผู้เสียชีวิต ได้รับเชื้อพิษสุนัขบ้าเกิดขึ้นเกือบทุกเดือนในรอบปี โดยพบมากในเดือนสิงหาคม 4 ราย (รูปที่ 5)

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้เสียชีวิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2549 พบว่า ปีนี้มีผู้เสียชีวิตสูงกว่าปี พ.ศ. 2546 - 2548 (21 ราย 19 ราย และ 20 รายตามลำดับ) แต่ต่ำกว่าปี พ.ศ. 2545 (30 ราย) จังหวัดที่มีผู้ป่วย/ตายติดต่อกันในรอบ 3 ปี ได้แก่ จันทบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช และสงขลา โดยภาคกลางมีผู้ป่วย/ตายสูงที่สุด

จากจำนวนผู้ป่วย/ตาย ด้วยโรคพิษสุนัขบ้าทั้งหมด 26 รายนี้ สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานการสอบสวนโรคเฉพาะราย จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร ครบทุกราย หรือร้อยละ 100 ซึ่งส่งผลให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น โดยมีรายละเอียดที่สรุปได้ดังต่อไปนี้

จากจำนวนผู้เสียชีวิตทั้ง 26 ราย พบว่า ได้รับเชื้อพิษสุนัขบ้าจากสุนัข 24 ราย (ร้อยละ 92.31) ส่วนอีก 2 ราย (ร้อยละ 7.69) ไม่ทราบประวัติที่แน่ชัดว่าได้รับเชื้อพิษสุนัขบ้าจากสัตว์ชนิดใด ในจำนวนที่ได้รับเชื้อจากสุนัขรับเชื้อจากลูกสุนัขที่มีอายุต่ำกว่า 3 เดือน 12 ราย (ร้อยละ 50) อายุมากกว่า 3 - 6 เดือน 2 ราย (ร้อยละ 8.33) อายุมากกว่า 6 เดือน - 1 ปี 1 ราย (ร้อยละ 4.17) อายุมากกว่า 1 ปีขึ้นไป 3 ราย (ร้อยละ 12.50) และที่ไม่ทราบอายุสุนัข 6 ราย (ร้อยละ 25)

จากจำนวนสัตว์ทั้ง 24 ตัว ที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในคนนั้น เป็นสัตว์มีเจ้าของ 19 ตัว (ร้อยละ 79.17) โดยไม่มีตัวใดได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และไม่มีเจ้าของ 5 ตัว (ร้อยละ 20.83) ซึ่งไม่น่าจะได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ลักษณะของการรับเชื้อในกลุ่มที่ถูกกัด พบว่า เป็นแผลลึก/ฉีกขาด 11 ราย (ร้อยละ 42.31) แผลหนังขาด 5 ราย (ร้อยละ 19.23) แผลถลอก 4 ราย (ร้อยละ 15.38) ที่ไม่มีแผลแต่เล่นคลุกคลีใกล้ชิดกับสัตว์ 1 ราย (ร้อยละ 3.5) และที่ไม่ทราบวิธีการรับเชื้อ 5 ราย (ร้อยละ 19.23)

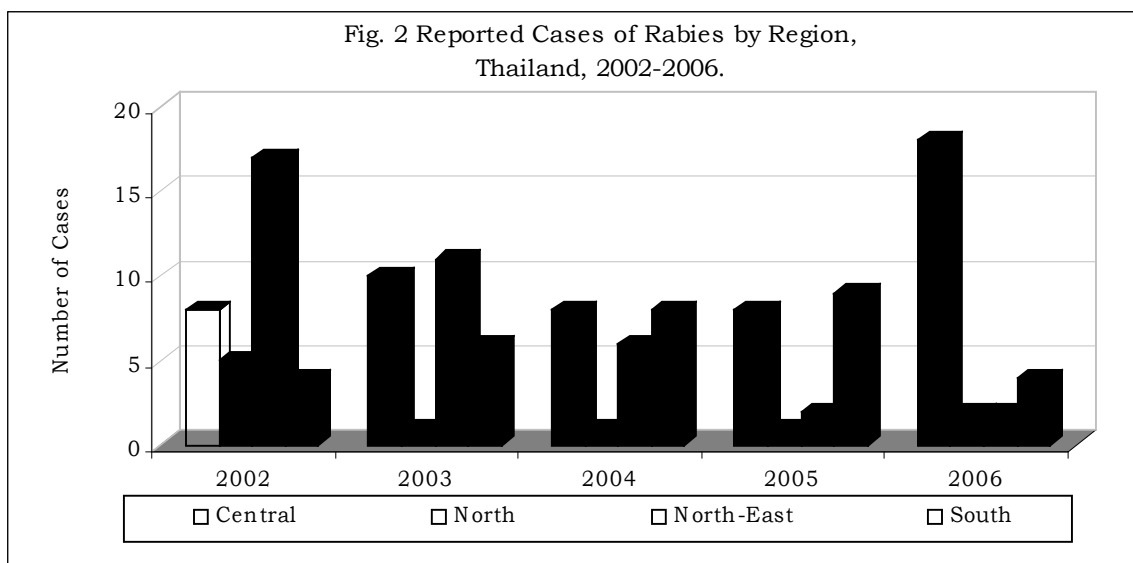
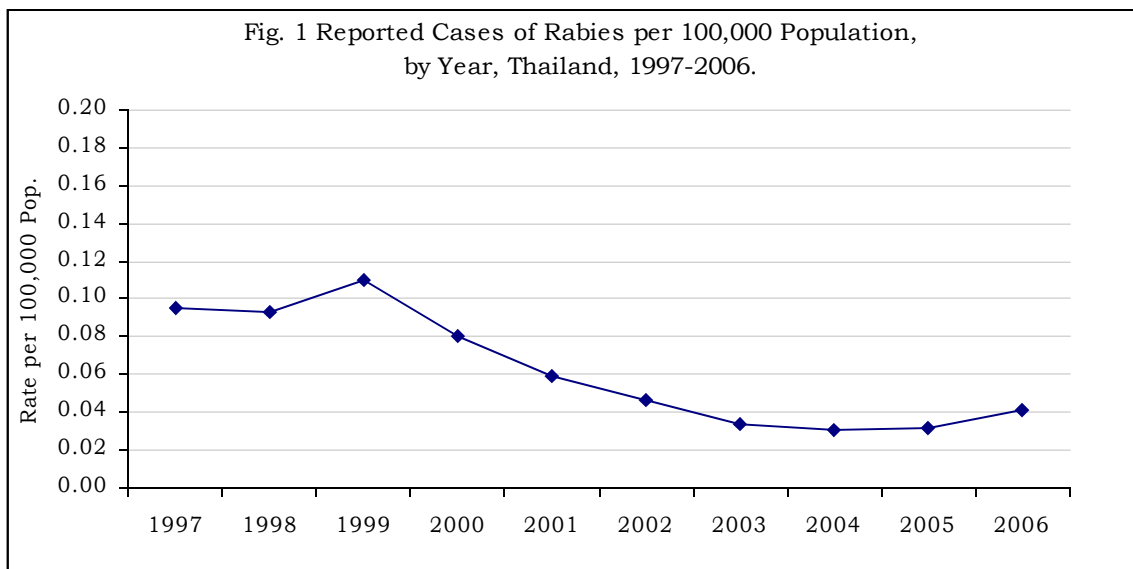
ตำแหน่งของบาดแผลในบริเวณต่าง ๆ ของร่างกาย (บางรายมีแผลมากกว่า 1 ตำแหน่ง) ได้แก่ นิ้วมือ ข้อมือ ฝ่ามือ 9 ราย, ข้อเท้า ฝ่าเท้า 7 ราย, แขน ลำตัว หน้าอก คอ 3 ราย, นิ้วเท้า น่อง หน้าแข้ง เข่า ขา สะโพก 3 ราย, คาง ปาก จมูก แก้ม 1 ราย และไม่ทราบรายละเอียดของตำแหน่งบาดแผล 4 ราย

ระยะฟักตัวของโรคเร็วที่สุด 8 วัน นานที่สุด 387 วัน โดยมีค่ามัธยฐาน (Median) 72 วัน ช่วงเวลาแสดงอาการของโรคน้อยที่สุด 1 วัน นานที่สุด 26 วัน โดยมีค่ามัธยฐาน (Median) 5 วัน

ผู้ป่วยที่เสียชีวิตทั้ง 26 ราย ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคหรือได้รับอิมมูโนโกลบูลินหลังจากได้รับเชื้อ

จากการประเมินสภาพปัญหาของโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย โดยใช้ประโยชน์จากรายงานแบบสอบสวนเฉพาะราย พบว่า ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญต่อการทำแผลหรือฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ผู้ปกครองไม่พาเด็กในปกครองไปฉีดวัคซีนหลังจากถูกสุนัขกัด และผู้เสียชีวิตบางคนไม่ไปฉีดวัคซีนเนื่องจากเข้าใจว่าลูกสุนัขไม่น่าจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้า จากอดีตจนถึงปัจจุบันยังพบว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่แพร่เชื้อมายังคนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุนัขที่มีเจ้าของ แต่ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และสุนัขที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 เดือน

ผู้เรียบเรียง : ธีรศักดิ์ ชักนำ

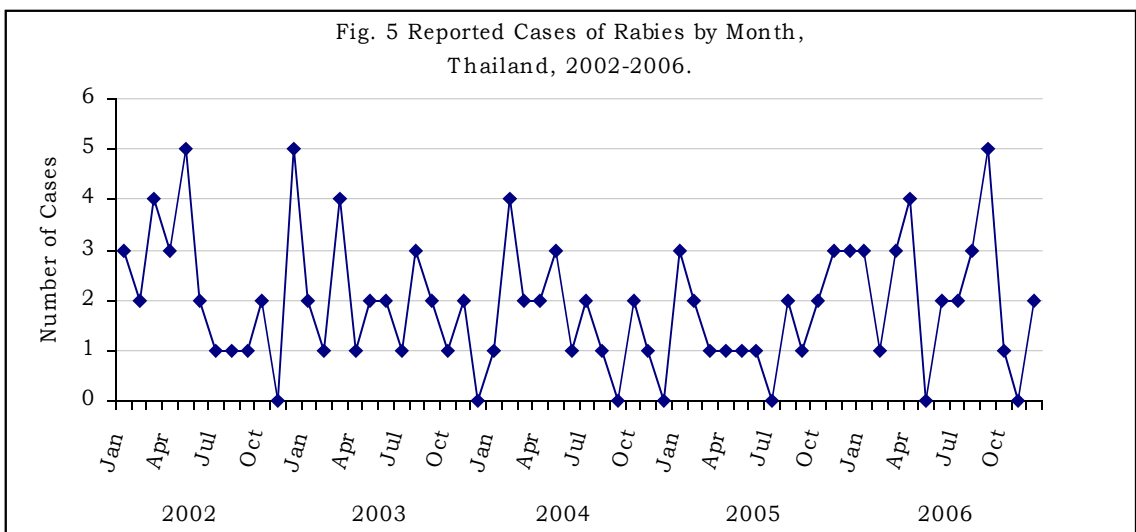
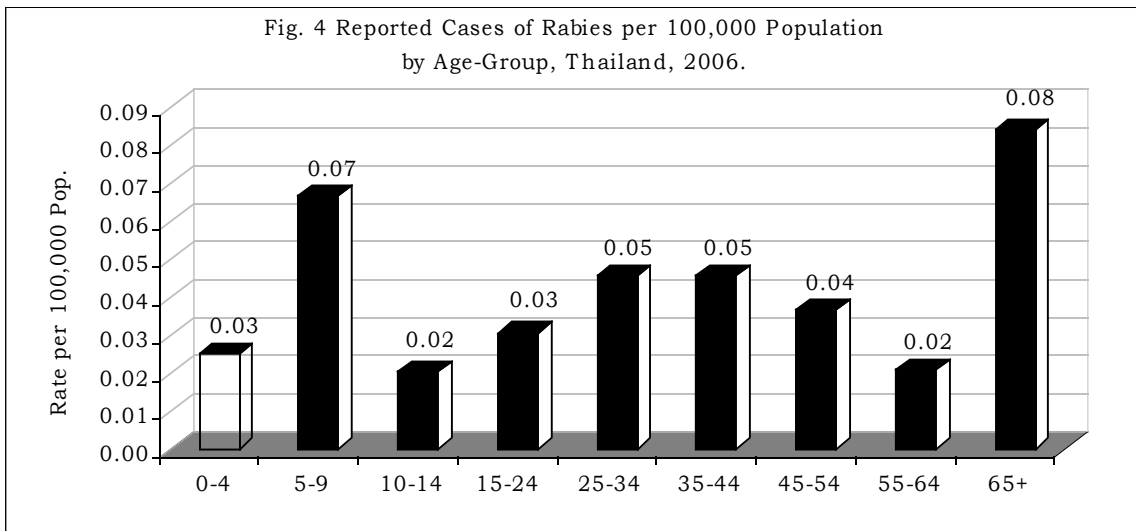
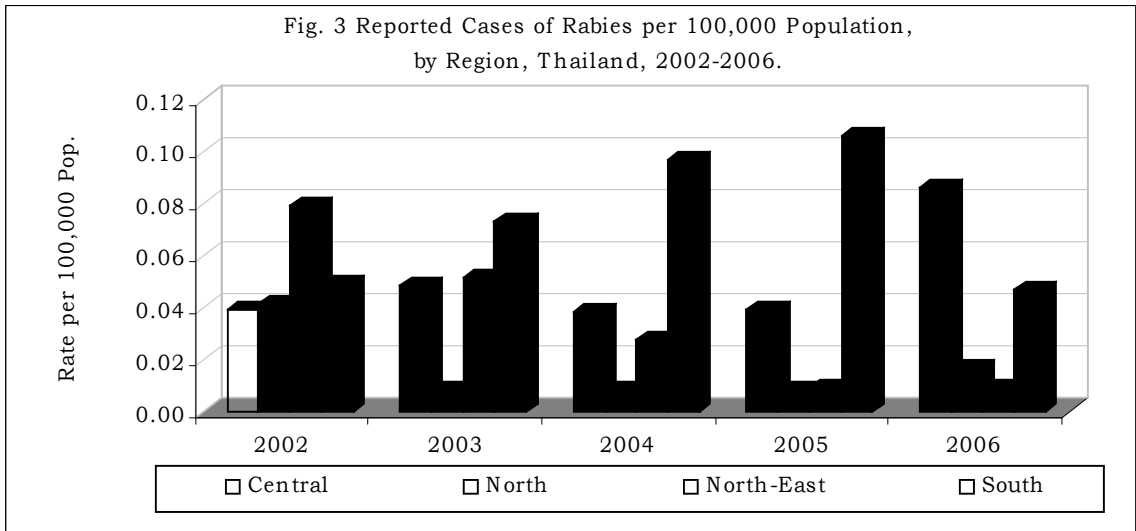

Fig. 6 Reported Cases of Rabies per 100,000 Population, by Province, Thailand, 2006

